

Оља Р. ПЕРИШИЋ*
Università di Torino

Оригинални научни рад
Примљен: 10. 12. 2021.
Прихваћен: 25. 02. 2022.

УСВАЈАЊЕ ГЛАГОЛСКОГ ВИДА НА ОСНОВУ ЈЕЗИЧКИХ КОРПУСА

Тема рада је усвајање глаголског вида на основу методологије засноване на употреби језичких корпуса. Глаголски вид једна је од најсложенијих тема са којима се суочавају студенти српског језика као страног, али и наставници који указују на проблематичност његовог усвајања чак и на вишим нивоима учења језика (Морабито 2020). Граматике српског језика као страног дефинишу глаголски вид као морфосинтаксичку категорију којом се означава несвршена или свршена радња. Ређе се ставља нагласак на семантику глагола, тј. промену значења основног глагола, посебно у случају творбе префиксацијом (Стевановић 1989, Мразовић 2009). У раду ће бити представљено истраживање спроведено на Универзитету у Торину током 2020/21 г. са студентима друге године српског језика. Следећи прецизна упутства и упите за претраживање корпуса, студенти су у првом делу рада издвајали форме перфективних глагола које су затим у другом делу рада посматрали у контексту. На основу колоката, тј. речи које се појављују у блиском окружењу тражене речи, формулисали су хипотезе о значењу, међусобној сличности или разликама посматраних глагола. На тај начин полазници уче глаголски вид у контексту, на конкретним примерима, преиспитују постојеће дефиниције у двојезичним речницима и у својству активних учесника истраживања употпуњују постојеће преводне еквиваленте или нуде нове. Циљ рада је да се утврди ефикасност корпусне методологије у усвајању глаголског вида са студентима српског језика као страног, али и потенцијал корпусне методологије у лексикографске сврхе.

Кључне речи: глаголски вид, префиксација, семантика, корпуси, колокације.

1. Увод

У српском језику глаголски вид је лексичка (Шипка 2005), морфолошко-семантичка али и синтаксичка категорија (Стевановић 1989), док је у италијанском језику морфо-синтаксичка категорија тј. реализује се у оквиру прошлих глаголских времена (Бертинето 1986). Морабито (2020) прецизира да се у случају префиксације ради о лексичкој појави јер се творбом мења

* olja.perisic@unito.it

значење глагола, док се промена вида путем инфикса сматра граматичком/морфолошком појавом. Може се направити разлика између префикса који мењају и вид и значење глагола (писати>потписати), и оних који модификују само вид глагола (написати) (Гвоздановић 2012). Осим граматичке улоге промене вида (граматичка перфективизација), префиксација је дакле и лексички процес стварања нових лексема са модификованим значењем и семантичким садржајем (лексичко-граматичка перфективизација) у односу на мотивни глагол (Ђуровић Спасојевић 2014).

Из перспективе дидактике српског језика као страног, тема глаголског вида уводи се прогресивно у наставу на средњем и вишем нивоу учења језика, тј. на другој и трећој години основних универзитетских студија. С обзиром на то да се глаголски вид на различит начин остварује у матерњем језику полазника, углавном представља препреку у усвајању чак и на вишим нивоима учења језика (Цвикић–Јеласка 2007, Перишић Арсић 2016). Искуство претходних истраживања говори да семантички приступ помаже студентима да лакше премосте неке од потешкоћа везаних за разумевање и употребу вида у односу на глаголско време и прагматички контекст (Морабито 2020). Могућност коришћења језичких корпуса у том смислу намеће се као могућа алтернатива традиционалном приступу јер омогућава посматрање глагола у контексту преко колоката као показатеља семантичког потенцијала речи и њихових различитих конотација.

У првом делу рада биће представљен глаголски вид у граматикама српског језика за странце које углавном стављају акценат на свршеност или несвршеност радње док се ређе ставља нагласак на семантику глагола, тј. промену значења основног глагола посебно у случају творбе префиксацијом.

У другом делу рада биће приказано истраживање спроведено на Универзитету у Торину у току академске године 2020/21 са студентима друге године српског језика као страног. Експеримент је наставак истраживања које је показало предности методе засноване на употреби корпуса у испитивању семантичког потенцијала речи преко колокација (Перишић Арсић 2020), те је претпоставка да се може применити и у случају глаголског вида.

Циљ рада је да се потврди ефикасност корпусне методе у усвајању глаголског вида као и у лексикографске сврхе.

2. Глаголски вид у граматикама српског језика за странце

Иако нас читав један век дели од првог издања граматике Артура Кронје (Arturo Cronia, 1922), она и даље остаје незаобилазна и полазна тачка у студијама сербокроатистике у Италији. Уводећи већ на почетку разлику између трајних глагола који означавају недовршену тј. радњу у трајању, и свршених, чија радња може бити тренутна, тек започета или окончана¹,

¹ Gli **imperfettivi** o **durativi** indicano un'azione che dura ancora (onde il nome durativo), che non è finita, che non è condotta a termine, quindi che non è perfetta (imperfettivi). I **perfettivi** o **moment-**

Кронија наводи примере видских парњака које преводи, док их у недостатку италијанских еквивалената описно објашњава (запевати значи почети да певаш, испевати, завршити да певаш итд.)². Већ од првих редова уочава се контрастивни приступ који аутор примењује на два начина. Прво, навођењем италијанских лексема које у свом значењу садрже опозицију свршено-несвршено. У овом случају семантика али не и облик речи (осим у случају глагола *sedere-sedersi*) упућују на видски пар глагола.

studiare – imparare (учити – научити), *sedere – sedersi* (седети, сести), *giacere – coricarsi* (лежати – лећи), *guardare – scorgere* (гледати – погледати), *tacere – ammutolire* (ћутати – заћутати).

Аутор осим тога објашњава глаголски вид преко прошлих глаголских времена у италијанском језику: имперфекат (*imperfetto*) – несвршено време, аорист (*passato remoto*) – свршено време. Посебну пажњу посвећује префиксима за које наглашава да су један од начина препознавања свршеног глаголског вида који често мењају и само значење речи.³ Модерне граматике не уносе значајније новине у третирању теме глаголског вида, те ћемо се у њиховој анализи задржати само на оним аспектима који су иновативни у односу на Кронијину граматику. Осим уобичајене разлике свршени и несвршени глаголи, уводи се и категорија итеративности (учестала радња) као подврста несвршених глагола. У обе анализиране граматике писане италијанским језиком (Клајн 2007, Оливари Вениер 1999) прецизира се постојање двовидских глагола (*biaspettuali*), док се доста простора посвећује начинима перфективизације и имперфективизације глагола односно префиксима и суфиксима, као и промени вокала или акцента у преласку са једног на други вид глагола. Промена значења глагола у случају префиксације недовољно је разрађена и само спорадично назначена:

Док је у овим случајевима префикс изменио само вид глагола, у многим другим случајевима мења се и значење [...]⁴. (Клајн 2007: 108)

Предлог испред имперфективног глагола, осим што му даје различит смисао и значење, обично га перфективизује⁵. (Оливари Вениер 1999: 92)

Префикс обично перфективизује и често мења значење глагола.⁶ (Оливари Вениер 1999: 95)

tanei indicano un'azione che dura solo un momento (*momentanei*), che è già incominciata (n.b. non che sta incominciando), o che è già finita (*finiti*), cioè condotta a termine, perfetta (*perfettivi*), стр. 68. (болд у оригиналу)

² pjevati (dur.) significa «cantare»; zapjevati ed ispjevati sono momentanei, ma il primo significa «incominciare a cantare» cioè «intonare una canzone», il secondo invece «finire di cantare» cioè «finire una canzone», стр. 68–69.

³ Il prefisso nel comporre i verbi ha una grande importanza, perché pur rendendoli momentanei cambia loro spesso il significato [...], стр. 70.

⁴ Mentre in questi esempi il prefisso ha alterato soltanto l'aspetto del verbo, in molti altri casi cambia anche il significato [...].

⁵ La preposizione anteposta a un verbo imperfettivo, oltre a dargli un'accezione o significato differenti, solitamente lo perfettivizza.

⁶ Un prefisso generalmente perfettivizza e spesso modifica il significato del verbo.

У граматички Оливари Вениер глаголи седети/сести/седати које је Кро-нија успешно објаснио преко италијанских глагола *sedere/sedersi* приказани су недоследно, у контексту и прошлих и садашњих глаголских времена, често непрецизно преведени. У примеру (1) глагол је преведен италијанским аористом, док је у оригиналу реченица у презенту. У исто време употреба перфективног вида глагола у садашњем времену може додатно збунити полазнике, јер се у наставку текста прецизира да свршени вид глагола има ограничenu употребу у презенту. У примеру (2) примеренији би био превод *era seduta* уместо понуђеног *sedeva*, јер глагол у овом случају означава стање седења а не радњу, односно тренутак заузимања позиције седења.

- (1) Сједне на наслоњач уз прозор.
(*Si sedette sulla poltrona accanto alla finestra*)
- (2) Сједјела је на наслоњачу уз прозор и читала.
(*Sedeva sulla poltrona accanto alla finestra e leggeva*)
- (3) Обично сједам за радни стол касно увече.
(*Di solito mi siedo alla scrivania la sera tardi*)

Грамматика српског језика за странце Павице Мразовић (2009) уводи категорију акционалности коју одваја од вида као граматичке категорије и нуди листу семантичко-лексичких класа, као подврсте свршеног вида (тренутно-свршени, почетно-свршени, завршно-свршени итд.). Ова граматика је најкомплетнија и лични је утисак да је и најјаснија у представљању категорије глаголског вида. Јасно се прави разлика између префиксације као лексичког процеса, перфектизације⁷ као лексичко-граматичке категорије и имперфектизације као граматичке категорије. У навођењу видских парњака тј. глагола истог вида и истог значења ауторка искључује примере глагола творених префиксацијом јер се у том случају глаголи и значењски разликују.

3. Глаголски вид и језички корпуси

Језички корпус је по дефиницији скуп текстова репрезентативних за један језик, истог или различитих функционалних стилова, који се могу претраживати наменским софтверима. Када се говори о корпусима, кључне речи су аутентични језик и контекст који даје значење речима. О важности контекста у проучавању глаголског вида говори М. Стевановић, који наводи да „видску вредност појединих глагола у многим ситуацијама није могуће одредити [...] ван реченичног контекста” (1989: 534).

Претходна истраживања о примени корпуса у настави српског језика као страног показала су мотивисаност студената и ефикасност корпусне методе у усвајању лексике, али и морфосинтаксичких структура језика, на почетном и средњем нивоу учења језика (Перишић Арсић 2021). Прво експери-

⁷ П. Мразовић користи термин „перфектизација/имперфектизација”, док је код Клајна „перфективизација/ имперфективизација”.

ментално истраживање глаголског вида на основу корпуса (Перишић Арсић 2020) базирало се на анализи колоката, тј. речи које се фреквентно јављају у контексту посматраних глагола. Ове речи указују на семантичку преференцију али и позитивну или негативну конотацију речи и њихову прагматичку обојеност. У оквиру контрастивне анализе показало се да се на овај начин могу потврдити или интегрисати постојеће дефиниције или пронаћи преводни еквиваленти у одсуству лексикографске одреднице. С обзиром на мали узорак и немогућност да се на основу само једног примера изведу неки значајнији закључци одлучено је да се истраживање настави на нешто већем узорку испитаника.

3.1. Експеримент у учионици

У току другог семестра академске године 2020/21 на Универзитету у Торину организована је групна настава са шест студената друге године основних трогодишњих студија. Часови су се одржавали једном седмично у трајању од 3 сата, са укупно 27 сати наставе. Сви студенти су били италифонони са приближно истим нивоом познавања језика (Б1), само један студент је био с руским матерњим језиком. Глобална епидемија је у овом периоду неминовно условила начин одржавања наставе, виртуелним путем, преко *Webex*-а, званичне платформе за дидактику Универзитета у Торину. С обзиром на то да се језички корпуси претражују онлајн, специфичне околности одржавања наставе нису посебно ометале сам експеримент, напротив, у неким сегментима виртуелни часови су показали предност у односу на традиционалну наставу. Платформа *Webex* на пример омогућава рад у тзв. виртуелним собама, што омогућава да студенти неометано раде у одвојеним групама и да се у исто време по потреби консултују са наставником и осталим учесницима у току заједничких окупљања у „главној соби”.

Студенти су били подељени у три групе, свака је имала по два члана који су одабрани у односу на лични карактер (интровертан/екстровертан) и резултате у настави. Метод рада базирао се на приступу *Data Driven Learning* (Цонс 1991) који предвиђа самостално претраживање корпуса по принципу *bottom-up* методе, од конкретних примера коришћења језика у контексту до формулисања хипотеза и извођења резултата о функционисању језика. Студенти су радили у сесијама од по 20 минута да би се након тога сви заједно састали у главној соби, где би свака група, уз присуство и посредовање наставника, изнела резултате рада и евентуалне недоумице. На првом часу представљени су алати за рад, тј. платформе на којима се могу претраживати корпуси српског језика: СрпКор 2013 и *Sketch Engine*⁸. Упути за претраживање били су једноставни и сврсисходни, да би се олакшала претрага и студентима који немају солидније информатичко предзнање. У исто време

⁸ СрпКор 2013: <http://www.korpus.matf.bg.ac.rs>, Душко Витас, Математички факултет, Београд, 122 милиона корпусних речи, текстови диференцирани по функционалним стиловима (књижевни, административни, новински итд.). StWaC1.2: <https://www.sketchengine.eu/>, Никола Љубешић, Филип Клубичка, 476 мил. речи, текстови преузети са интернета.

напреднијим студентима је дата могућност да продубе претрагу у складу са личним интересовањима и афинитетима. Свака група је добила по четири глагола који су били тема индивидуалних претрага:

група А: писати, брисати, гасити, јести

група Б: звати, плакати, певати, играти

група В: говорити, мислити, летети, гледати

Глаголи су изабрани с обзиром на високу фреквентност и на чињеницу да поседују већи број перфективних варијанти формираних путем префикса. У исто време, детаљним проучавањем глагола честих у употреби, осим што се повећава фонд речи, може се побољшати комуникативна способност полазника на пасивном (разумевање) и активном нивоу (усмено и писмено изражавање).

Да би се омогућио заједнички рад према принципима колаборативне наставе, отворен је заједнички фајл *Google Docs* за уношење резултата претраге који су на тај начин били видљиви и доступни свима. На овај начин наставник прати рад сваког студента/групе, има могућност уношења коментара, предлаже евентуалне измене, корекције итд. Сви коментари остају сачувани у хронологији и све појединачно унесене промене су свима доступне на увид.

На првом часу студенти су добили упутство за претрагу која је била организована у три фазе:

I Тражење перфективних варијанти глагола формираних префиксацијом почев од имперфективне форме глагола⁹. С обзиром на то да се ради о аутентичном материјалу и да корпус *SrWaC 1.2* садржи текстове преузете са интернета, студенти су повремено уочавали ортографске грешке (*подписати) и речи које су искључили из претраге, јер се радило о сложеницама (писати> живописати) или етимолошки различитим речима које не представљају видски пар траженог глагола (писати> групписати; брисати> калибрисати; певати> успевати, доспевати).

II Тражење значења глагола у речницима. Коришћени су традиционални и онлајн речници у монолингвалној и билингвалној варијанти: Речник српског језика и Речник италијанског језика на сајту „Српска дигитална библиотека”¹⁰ и штампани Речник италијанско-српски, српско-италијански (Сјеран 2012). За сваки глагол написали су превод или указали на евентуално одсуство превода у двојезичним речницима (отпевати, поиграти, надиграти¹¹). У

⁹ У напредну претрагу (concordance/advanced, query type: lemma, part of speech: verb) унесе се упит којим се добијају све префиксалне форме глагола у корпусу: *.pisati (тачка и звездица означавају недефинисан број карактера).

¹⁰ Једнојезични речник са преко 307.000 одредница и преко 11.000.000 облика речи урађен на основу 18 томова Речника САНУ и 3 последња тома Речника Матице српске и Српско-италијански општи речник Мирјане Косовић са око 30.000 речи, <http://www.srpskijezik.com/Home/Index>

¹¹ Резултати су производ индивидуалних претрага студената који су углавном користили изворе за српски језик. Означени глаголи се могу наћи у Хрватско-италијанском рјечнику (Деановић М., Јернеј Ј., 2004. Zagreb: Školska knjiga).

случајевима када нису нашли еквивалент за тражену реч, студенти су износили хипотезу превода на основу дефиниције из једнојезичних речника:

- (а) отпевати: *finire di cantare* (завршити са певањем)
- (б) поиграти: *giocare per un po'* (мало се играти)
- (в) надиграти: *giocare meglio* (играти боље)

III Тражење колоката уз помоћ *Word Sketch-a*¹². На основу колоката, тј. речи које се најчешће налазе у контексту тражене речи, студенти су продуцирали значења, посебно оних форми глагола за које нису пронађени преводни еквиваленти у речницима. Ради се о семантичкој преференцији, тј. тенденцији које речи показују у везивању за поједине друге речи у датом контексту, што обично указује на значењску структуру речи (Синклер 2004):

- (1) *Отпевати*, акузатив: песму¹³ (707), химну (112), хит (83), нумеру (51)
- (2) *Поиграти*, акузатив: игру (3), *Поиграти се*, инструментал: детаљима (4), облицима; координација: *поиграти се* и забавити (4); прилог: мало (11); субјекат: дизајнер (9)
- (3) *Надиграти*, акузатив: екипу (50), противника (28), тим (18)

Након анализе пронађених колоката студенти су били у стању да потврде хипотезу или модификују почетне претпоставке:

- (1) *Отпевати*: *cantare*; *aver cantato*) [певати, отпевати]
- (2) *Поиграти се*: *giocare* (a qualcosa) [играти се нечим]; *giocare* (con qualcuno o con qualcosa)) [играти се са неким или нечим]; *giocare un po'* [мало се играти]
- (3) *Надиграти*: *vincere* (su qualcuno o su qualcosa) [победити против некога или нечега]; *battere*; *sconfiggere* (sia in senso sportivo che politico)) [победити у спортском или политичком смислу]

3.2. Диференцијација значења блиских синонима

Осим могућности испитивања морфосинтаксичке структуре речи (употреба падежа, предлога, субјеката, координације, повратних глагола), корпус омогућава и разграничавање значења блиских синонима у случајевима у којима билингвални речник нуди исти превод за два или више перфективних облика глагола, нпр. „избрисати и збрисати”, *cancellare*, „гасити и погасити”, *spegnere*. И у овом случају претрага је била заснована на тражењу колоката за сваку појединачну реч:

- (1) *Избрисати*, акузатив: траг (95), фајл (84), податак (74), границу (56)
- (2) *Збрисати* + *са* (166): лица земље, културне/политичке сцене, мале света
- Збрисати* + *из* (68): Србије, земље, Југе

¹² *Word Sketch* је инструмент на *Sketch Engin*-у који на основу задате речи нуди схематски приказ колоката распоређених по фреквентности и синтаксичкој функцији.

¹³ Ради униформисања резултати су наведени у јединици иако су примери у контексту и у јединици и у множини.

- Збрисати* + у (111): Лондон, Румунију, град, Америку
Збрисати, акузатив: живот (7), град (6), противника (5)
- (3) *Угасити*, акузатив: светло (404), пожар (258), ватру (164), комп (91), рачунар (84), телевизор (70), цигарету (69), жеђ (68), мотор (66), налог (65), фирму (64), рачун (61)
- (4) *Погасити*, акузатив: светло (22), фирму (8), огањ (6), сервис (6)

Фреквентност два глагола се такође битно разликује: *погасити* (601), *угасити* (11088), што може указати на разгранатије коришћење другог глагола у односу на први. И у овом случају студенти су на основу колоката понудили значења изведена из контекста:

- (1) *Избрисати*: *cancellare (anche in senso figurato e in ambito informatico)* [избрисати али и у фигуративном смислу и у области информатике]
- (2) *Збрисати*: *cancellare, spazzare via (sterminare/annientare)* [избрисати, помести, уништити]; *eliminare (da qualcosa: es. dall'elenco)* [уклонити од/са нечега, нпр. са списка]; *togliere dai riflettori/scena, fuggire/scomparire*] [уклонити са рефлектора/сцене, побећи/нестати]
- (3) *Угасити*: *spegnerе, estinguere* [угасити]
- (4) *Погасити*: *spegnerе, estinguere (anche in senso figurato)* [угасити и у фигуративном смислу]

4. Закључак

Глаголски вид једна је од најкомплекснијих тема у усвајању српског као страног језика, чак и за напредне полазнике. Полазећи од претходних истраживања која указују на значај семантичког приступа у дидактици, у раду смо се концентрисали на перфективне облике глагола формиране префиксима који у већини случајева мењају не само вид глагола већ и његово значење. Применом корпуса у усвајању глаголског вида указали смо полазницима на семантичку вредност категорије вида недовољно описане у постојећим граматицама српског језика за странце на италијанском језику. Корпусна метода омогућила је проналажење и екстракцију глагола одређеног вида формираних путем префиксације, а затим и прецизирање семантике глагола на основу колоката. С обзиром на то да семантичка преференција указује на значење речи, овом методом било је могуће прецизирати/интегрисати већ постојеће лексикографске дефиниције у билингвалним речницима или формулисати нове.

Једна од методолошких слабости спроведеног истраживања је велики број глагола додељених свакој групи јер студенти нису имали довољно времена да се посвете свим облицима глагола, посебно у случајевима разграничавања блиских синонима. Из тог разлога у будућим истраживањима препоручује се фокусирање на мањи број глагола.

Спроведено истраживање може послужити као допринос дидактици српског језика као страног и истраживањима из области билингвалне лексикографије у којој се бележи одсуство валидне српско-италијанске верзије речника, те су тиме студенти и наставници неминовно упућени на застарела издања речника или на публикације блиских језичких варијанти.

ЛИТЕРАТУРА

- Бертинето 1986:** P. M. Bertinetto, *Tempo, Aspetto e Azione nel verbo italiano, Il sistema dell'indicativo*, Firenze: Studi di grammatica italiana pubblicati dall'Accademia della Crusca.
- Гвозденовић 2012:** J. Gvozdenović, u: R. I. Binnick (red.), „Perfective and imperfective aspect”, *The Oxford Handbook of Tense and Aspect*, Oxford: Oxford University Press, str. 781–802.
- Ђуровић, Спасојевић 2014:** С. Ђуровић, М. Спасојевић, „Још један поглед на видске парњаке у српском језику”, у: Ј. Грковић-Мејдор (ред.), Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, LIII/1, Нови Сад, стр. 183–197.
- Клајн 2007:** I. Klajn, *Grammatica della lingua serba*, Beograd: Zavod za udžbenike.
- Корпус савременог српског језика (верзија SrpKor2013), Copyright: Група за језичке технологије Универзитета у Београду. Аутори: Душко Витас, Милош Утвић.
- Кронија 1922:** A. Cronia, *Grammatica della Lingua serbo-croata*, Milano: L. Trevisini.
- Љубешић, Клубичка 2014:** N. Ljubešić, F. Klubička, „{bs,hr,sr} WaC – Web corpora of Bosnian, Croatian and Serbian”, u: F. Bildhauer, R. Schäfer (red.), *Proceedings of the 9th Web as Corpus Workshop (WaC-9)*, Gothenburg: Association for Computational Linguistics, str. 29–35.
- Мразовић 2009:** P. Mrazović, *Gramatika srpskog jezika za strance*, Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića Sremski Karlovci.
- Оливари Вениер 1999:** I. Olivari Venier, *Compendio di grammatica croata*, Trieste: Edizioni Goliardiche.
- Перишић Арсић 2016:** O. Perišić Arsić, „Analiza grešaka u srpskom kao stranom na primeru italoфона”, u V. Krajišnik (red.), *Srpski kao strani jezik u teoriji i praksi III*, Beograd: Centar za srpski kao strani jezik, Filološki fakultet, str. 155–168.
- Перишић Арсић 2020:** O. Perišić Arsić, „Upotreba korpusa u didaktici srpskog jezika kao stranog”, u: V. Krajišnik (red.), *Srpski kao strani jezik u teoriji i praksi IV*, Beograd: Centar za srpski kao strani jezik, Filološki fakultet, str.103–115.

- Перишић 2021:** O. Perišić, „Corpora in the Classroom the Case of the Serbian Language for Italian Speakers”, u: S. Cuadros, S. Jose i dr. (red.), *New Trends in Slavic Studies*. Mosca: URSS, str. 126–137.
- Синклер 2004:** J. McH. Sinclair, *Trust the Text, language, corpus and discourse*. London and New York: Routledge.
- Сјеран 2012:** N. Sjeran, Речник италијанско-српски, српско-италијански: са кратком граматиком италијанског језика. Београд: Просвета.
- Стевановић 1989:** М. Стевановић, Савремени српскохрватски језик. II Синтакса, Београд: Научна књига.
- Цвикић, Јеласка 2007:** L. Cvikić, Z. Jelaska, „Složenost ovladavanja glagolskim vidom u inojezičnome hrvatskome”, *LAHOR: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*, 4, Загреб, стр. 190-216.
- Џонс 1991:** T. Johns, „Should you be persuaded: Two examples of data-driven learning”, *English Language Research Journal*, 4, Birmingham, str. 1-16.
- Шипка 2005:** D. Šipka, *Osnovi morfologije*, Београд: Alma.

Olja R. Perišić

L'APPRENDIMENTO DELL'ASPETTO VERBALE CORPUS-BASED

Riassunto

Il tema del presente contributo è l'apprendimento dell'aspetto verbale basato sulla metodologia corpus-based. L'aspetto verbale è uno dei temi più complessi che incontrano gli studenti di serbo come LS, ma anche gli insegnanti che riportano le difficoltà nella sua acquisizione anche ai livelli alti dello studio della lingua (Morabito 2020). Le grammatiche della lingua serba come LS definiscono l'aspetto verbale come una categoria morfo-sintattica che può indicare un'azione continuativa o compiuta. Raramente si pone l'accento sulla semantica del verbo e sul cambio del significato nei casi di prefissazione (Stevanović 1989, Mrazović 2009). Nel presente contributo sarà presentata la ricerca svolta all'Università di Torino nell'AA 2020/21 con gli studenti di serbo che hanno frequentato la seconda annualità della Laurea triennale. Seguendo le istruzioni precise per la ricerca dei corpora, nella prima parte di lavoro loro hanno individuato le forme perfettive dei verbi che nella seconda parte hanno osservato nel contesto. In base ai collocati che sono le parole che cooccorrono con la parola ricercata nel contesto, hanno formulato le ipotesi sul significato e sulle somiglianze e le differenze tra le varie forme perfettive di un verbo. Successivamente erano in grado di verificare le definizioni nei dizionari bilingui, confermando o integrando gli equivalenti esistenti o proponendone nuovi. Lo scopo del lavoro è esaminare l'efficacia della metodologia corpus-based nell'apprendimento dell'aspetto verbale, ma anche le potenzialità di questa metodologia nell'ambito lessicografico.

Parole chiave: aspetto verbale, prefissazione, semantica, corpora, collocazioni.